

РЕЦЕНЗІЯ

декана юридичного факультету
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
доктора юридичних наук, професорки **ЯРОЇ Олени Сергіївни**
на дисертаційне дослідження **ЄРОСОВОЇ Анастасії Анатоліївни**
на тему: «**Адміністративно-правове регулювання діяльності Верховного Суду**
в умовах європейської інтеграції»,
подане на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 «Право»
галузі знань 08 «Право»

Актуальність теми. У 2022 році Україна здобула статус кандидата на вступ до Європейського Союзу, що зумовило стратегічну потребу реформування національної судової системи та приведення її у відповідність до європейських стандартів. У цьому процесі особливе значення має діяльність Верховного Суду як найвищої судової інстанції, покликаної забезпечувати єдність судової практики, верховенство права та належне здійснення правосуддя. Міжнародна спільнота неодноразово наголошувала на важливості незалежності судової влади, прозорості процедур і підвищення ефективності роботи вищих судових органів. Зокрема, Європейська комісія та інші міжнародні організації підкреслюють необхідність удосконалення законодавчого регулювання, розширення фінансової та організаційної автономії судів, а також упровадження сучасних цифрових та адміністративних механізмів управління.

Розвиток адміністративно-правового забезпечення діяльності Верховного Суду охоплює комплекс заходів, спрямованих на поліпшення фінансового, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення, що створює передумови для стабільного та незалежного здійснення правосуддя. Результативність таких заходів залежить від системного планування, прозорого розподілу ресурсів і раціональної організаційної структури суду, яка сприяє колегіальності розгляду справ і забезпеченню єдності судової практики. Не менш важливим напрямом реформ є адаптація найкращих міжнародних практик до українських умов – у сфері внутрішнього регламентування діяльності суду, кадрових процедур, цифровізації процесів і фінансової відкритості. Такий підхід підвищує ефективність роботи Верховного Суду та сприяє подальшій інтеграції України в європейський правовий простір.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до науково-дослідної тематики кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України «Сучасні тенденції розвитку національного інформаційного законодавства» (номер державної реєстрації 0118U000548). Підготовка дисертації здійснювалася на виконання Указу Президента України «Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки» від 11 червня 2021 року № 231/2021.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Авторка чітко визначила мету та завдання дослідження, що дало змогу отримати обґрунтовані наукові висновки. Для досягнення поставленої мети використано широкий спектр методів наукового пізнання – філософські, загальнонаукові та спеціально-правові. Це забезпечило всебічне дослідження адміністративно-правового регулювання діяльності Верховного Суду, його місця в системі судоустрою та ролі у забезпеченні єдності судової практики. Застосування порівняльно-правового, формально-юридичного та прогностичного методів дало можливість проаналізувати зарубіжний досвід, визначити проблеми та запропонувати конкретні шляхи вдосконалення судового управління.

У результаті сформульовано науково обґрунтовані висновки та практичні рекомендації, що мають як теоретичне, так і прикладне значення.

Вдалим є й зміст дисертації Анастасії Єросової, складений логічно та послідовно, що дозволяє повністю розкрити обрану тему. Рецензована праця складається з анотації, вступу, трьох розділів, які поділяються на дев'ять підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

У першому розділі авторка розкриває теоретико-правові засади дослідження, зокрема взаємозв'язок судової реформи та процесів європейської інтеграції (підрозділ 1.1), а також простежує історію становлення Верховного Суду як найвищого органу судової влади в Україні (підрозділ 1.2).

Другий розділ присвячено аналізу адміністративно-правового регулювання діяльності Верховного Суду. У ньому досліджено адміністративну складову забезпечення діяльності Суду (підрозділ 2.1), визначено суб'єктів адміністративно-правового забезпечення (підрозділ 2.2), розкрито питання фінансового та матеріально-технічного забезпечення (підрозділ 2.3), а також охарактеризовано систему інформаційного забезпечення його функціонування (підрозділ 2.4).

У третьому розділі авторка обґрунтовує шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності Верховного Суду в умовах європейської інтеграції. У підрозділі 3.1 проведено порівняльний аналіз зарубіжного досвіду функціонування найвищих судів країн ЄС, зокрема Польщі, Німеччини, Франції та Австрії. У підрозділі 3.2 сформульовано низку пропозицій щодо удосконалення адміністративно-правового забезпечення Верховного Суду, зокрема стосовно фінансування, цифровізації правосуддя та підвищення прозорості управлінських процедур.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Дисертаційне дослідження може бути використане як підґрунтя для нових наукових досліджень, а саме: у *науково-дослідній діяльності* – для дослідження нових науково-теоретичних напрямів організації діяльності Верховного Суду та судової системи в цілому; *правотворчій діяльності* – під час розроблення та вдосконалення нормативно-правових актів, які регулюють організацію діяльності Верховного Суду; *правозастосовній практиці* – для вдосконалення діяльності Верховного Суду; *освітньому процесі* – під час викладання лекційних та семінарських занять, а також для написання навчальних посібників з дисциплін «Судові та правоохоронні органи», «Правове регулювання інформаційних відносин».

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні теоретичні положення дисертаційного дослідження висвітлено в 7 наукових працях, з яких 3 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, стаття у науковому виданні іншої держави, 3 тези наукових доповідей.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та рекомендаціями, які подано авторкою для публічного захисту. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування.

Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. Оцінюючи позитивно роботу, слід зазначити, що дисертаційне дослідження Анастасії Єросової, як і будь-яке самостійне наукове дослідження, містить **окремі недоліки та дискусійні положення**, на яких варто зупинитися детальніше:

1. Вважаємо, що робота значно посилила б свою практичну цінність, якби авторка виділила окремий підрозділ, присвячений юридичній відповідальності за порушення законодавства у сфері адміністративно-правового забезпечення діяльності Верховного Суду, що дозволило б комплексно розкрити механізми гарантування законності та дисципліни у функціонуванні судової влади.

2. На с. 28 дисертації авторка аналізує дефініцію «європейська інтеграція», вважаємо, що після такого детального аналізу доцільно було б запропонувати своє бачення цієї дефініції, що значно б підвищило наукову цінність дисертації.

3. Потребує додаткової аргументації твердження авторки «...особливого значення набуває впровадження належного врядування у сфері судового адміністрування відповідно до європейських стандартів незалежності, прозорості та ефективності судової влади» (с. 95 дисертації).

4. На с. 107 дисертації дисертантка зазначає «окремі положення щодо концентрації дискреційних повноважень у Вищій ради правосуддя слід оцінювати критично», але з тексту не зрозуміло, в чому саме полягають ці дискреційні повноваження Вищої ради правосуддя.

5. Для підвищення цілісності дослідження та покращення сприйняття його результатів, на нашу думку, доцільно систематизувати висновки після кожного розділу, зробивши їх більш узагальненими та логічно пов'язаними між собою, а пропозиції щодо вдосконалення законодавства – конкретизувати та спрямувати на практичну реалізацію у межах судової реформи.

Водночас, висловлені зауваження **суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку** дисертаційного дослідження Анастасії Єросової, оскільки мають переважно дискусійний, уточнювальний та рекомендаційний характер. Вони лише підкреслюють складність і багатогранність обраної тематики та жодним чином не зменшують наукової цінності й практичного значення отриманих результатів.

Загальний висновок та оцінка дисертації. Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що дисертація Анастасії Єросової на тему: «Адміністративно-правове регулювання діяльності Верховного Суду в умовах європейської інтеграції» є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому отримано нові, теоретично й практично обґрунтовані результати. У сукупності вони вирішують важливе наукове завдання, що має істотне значення для розвитку науки адміністративного права та подальшого вдосконалення системи судової влади в Україні.

Висновки та пропозиції, сформульовані авторкою, є логічно послідовними, аргументованими й свідчать про її високий рівень наукової підготовки та вміння самостійно вирішувати складні теоретичні й практичні питання.

Дисертація на тему: «Адміністративно-правове регулювання діяльності Верховного Суду в умовах європейської інтеграції» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її авторка Анастасія Єросова заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» галузі знань 08 «Право».

Рецензент декан юридичного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктор юридичних наук, професор Олена ЯРА